

Gent in beeld, gisteren én vandaag

Hoe zag Gent eruit pakweg vijftig, honderd of honderdvijftig jaar geleden? Welke aanblik bood de Korenmarkt vóór de komst van de paardentram in 1874? Was de muziekkiosk die er kort voor de eeuwwissel werd gebouwd even elegant als die op de Kouter? Welke ravage richtte de brand van 1946 aan in het oude Sarma-complex, zodat het volledig werd vervangen door nieuwbouw? En kon je in 1960 werkelijk je auto aan de voordeur van het feestelijk heropende warenhuis parkeren?

HISTORISCHE BEELDCOLLECTIES

Wie veranderingen in het Gentse stadsbeeld tijdens de voorbije eeuwen wil onderzoeken en hierbij op zoek gaat naar oud beeldmateriaal – in de eerste plaats via het internet natuurlijk, want dat gaat het snelst – die komt al snel uit bij Beeldbank Gent.

De website www.beeldbankgent.be werd in 2002

De Korenmarkt met de muziekkiosk, een elektrische tram en de Gale-
ries gantoises op de plaats van de latere Sarma, foto na 1902
(SCMS_PBK_1289)

gelanceerd door de vzw Gent Cultuurstad (intussen opgegaan in het STAM) en de Stad Gent. Het Stadsarchief Gent was de belangrijkste erfgoedpartner in dit project, waarin ook het MIAT en het Huis van Alijn participeerden. Het doel was om Gentse historische beeldcollecties in stedelijk bezit beter toegankelijk te maken en tegelijk de originele documenten beter te bewaren. Frequentie consultatie vergroot immers het risico op beschadiging.

Vijf historische beeldcollecties van het Stadsarchief werden vanaf 2002 systematisch – in fasen – gedigitaliseerd, van *metadata* of gestructureerde beschrijvingen voorzien en online geplaatst. Het ging om de foto's en prentbriefkaarten uit het archief van de Stedelijke Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten (SCMS), de oude bouwtekeningen uit de periode 1580-1795 (Oud Archief, reeks 535), de portretfoto's van negentiende-eeuwse operazangers (uit het archief van de Gentse Opera) en de collectie geporseleinde visite- en reclamekaarten. Deze digitale 'metacollectie' telde meer dan 20.000 beelden.

Beeldbank Gent kende vanaf de start, intussen twaalf jaar geleden, een groot succes, dat sindsdien nog verder toenam. In 2013 telde de website 18.691 bezoeken, waarbij 162.287 pagina's werden bekeken. Veel aanvragen voor reproducties bij het Stadsarchief waren en zijn trouwens het resultaat van beelden gevonden via de online historische beeldbank.

Wie de beeldbank recent bezocht, zal hebben gemerkt dat die een transformatie heeft ondergaan. In april van dit jaar is de 'oude' beeldbank immers vervangen door een nieuwe versie, waarbij niet alleen de lay-out is veranderd, maar ook de inhoud en de gebruiksmogelijkheden werden uitgebreid.

REPORTAGES VAN DE STADSFOTOGRAAF

De belangrijkste wijziging is dat de beeldbank naast het vertrouwde, historische beeldmateriaal uit de collecties van het Stadsarchief nu ook recent audiovisueel materiaal (foto, film, audio) afkomstig van allerlei stadsdiensten bevat. Momenteel gaat het nog vooral om reportages van evenementen in Gent door de stadsfotograaf. In principe kan echter voortaan elke stadsdienst van de beeldbank gebruik maken om digitaal beeld- en audiomateriaal toegankelijk te maken voor het publiek. Dit is het externe gedeelte van de beeldbank. Nog dit: de beeldcollecties van het MIAT en het Huis van Alijn (die nu samenwerken onder de koepel van het Autonoom Gemeentebedrijf Erfgoed) zijn niet opgenomen in de nieuwe beeldbank, maar blijven wel toegankelijk via www.erfgoedinzicht.be.

DIGITALE OPSLAGRUIMTE

Daarnaast is er ook een intern gedeelte, dat in omvang trouwens veel groter is. De beeldbank dient immers ook als centrale opslagruimte voor digitale beeld- en audiobestanden van alle stadsdiensten.

De oude gebouwen van de Sarma na de brand van 26 januari 1946 (SCMS_FO_3001)

Die waren voorheen verspreid over tientallen beeldservers, wat het beheer ervan bemoeilijkte. De traditionele beeldservers zijn ook minder gebruiksvriendelijk dan de beeldbank wegens de beperktere zoekmogelijkheden en de veel langere duur om grote beeldbestanden te visualiseren. De centralisatie van het digitale beeld- en audiomateriaal is een onderdeel van het DIA-project (Digitaal Archiveren) dat al geruime tijd loopt binnen de Stad en het

OCMW Gent (zie het artikel van Steven Staelens in dit nummer).

WEBSITE

Wat het publieke gedeelte van de beeldbank betreft, zal de trouwe bezoeker merken dat de website niet alleen in een nieuw jasje zit – en dat mocht ook wel, na twaalf jaar – maar dat er ook nieuwe zoek- en weergavemogelijkheden zijn.

Je kan nu zoeken op een combinatie van meerdere zoektermen (wat in de oude beeldbank niet of maar beperkt mogelijk was). Zo kan je je zoekopdracht verfijnen door te zoeken op *Dienst* (bijv. Stadsarcheologie en Stadsarchief), *Trefwoord*, *Datum*, *Auteur* of *Mediatype*. Ook kun je een willekeurige term als bijkomende zoekterm ingeven. De zoekmachine doorzoekt dan alle metadatavelden, waaronder *Objectnaam* (bijv. prentbriefkaart, bouwtekening, foto), *Straatnaam* (zowel actuele als historische straatnamen zijn opgenomen), *Bestandsnaam*, *Inventarisnummer*, enzovoort. Onder *Trefwoord* vind je behalve termen die het afgebeelde object beschrijven (bijv. gevelrij, huis) ook de namen van de collecties van het Stadsarchief die in de beeldbank zijn opgenomen (bijv. Foto's SCMS). Zoek je algemene informatie over de diverse beeldcollecties van het Stadsarchief die in de beeldbank zijn opgenomen, dan klik je op *Collecties* (in de zwarte menubalk bovenaan het zoekscherm). Hier kun je wel de beelden van een collectie verkennen, maar niet je zoekopdracht verder verfijnen (deze optie is nog in ontwikkeling). Via het zoekscherm kun je ook zoeken op *Datum*, *Inventarisnummer* of *Bestandsnaam*, al kan het resultaat verschillen naargelang van de gevolgde weg. Voor meer informatie en zoektips raadpleeg je best de *Handleiding* op de website (onderaan het zoekscherm).

Om beelden te bekijken in de nieuwe beeldbank kun je kiezen tussen weergave in een rooster (met enkel de beelden), een lijst (met de beelden én de belangrijkste metadata) of op volledig scherm, en dit steeds in een voldoende hoge resolutie (voor de liefhebbers: tot maximum 2000 x 2000 pixels of 4 megapixel). Dit is ongetwijfeld een grote stap voorwaarts in vergelijking met de oude beeldbank, waar inzoomen enkel mogelijk was op een detail en niet op het volledige beeld. Alle beelden kunnen voortaan ook in deze resolutie gedownload worden en zijn daardoor meteen bruikbaar voor bijvoorbeeld digitale toepassingen. Om een beeld in hogere resolutie te bekomen, bijv. voor publicatie in druk of voor een detailopname, of om de toestemming te

bekomen om een beeld elders te publiceren, moet wel nog steeds contact worden opgenomen met het Stadsarchief (voor onze eigen beeldcollecties) of met Gentinfo via gentinfo@gent.be (voor alle andere beelden).

DIGITALE SCHOONMAAK

Voor het Stadsarchief heeft de overstap naar de nieuwe beeldbank echter nog meer om het lijf dan de nieuwe look, de verbeterde zoek- en weergave-opties en de inbedding in het stadsbrede verband. De architectuur van de nieuwe beeldbank is ook volledig nieuw, wat niet alleen gevolgen heeft voor het ordenen van het beeldmateriaal, de naamgeving van de bestanden en het uploaden ervan, maar ook voor de aanmaak en het beheer van de bijhorende metadata. De manier waarop de metadata in de oude beeldbank werden gestructureerd, was voor elke collectie verschillend, en zelfs binnen eenzelfde collectie was eenvormigheid soms ver zoek. In de nieuwe beeldbank werd daarom een nieuw profiel opgesteld dat specifiek bestemd is voor beelden met erfgoedwaarde. Dit nieuwe profiel, dat bestaat uit een veertigtal velden, wordt nu voor alle beeldcollecties van het Stadsarchief gebruikt. Vooraleer de bestaande metadata naar de nieuwe structuur konden worden overgezet, moesten ze echter eerst nog gestandaardiseerd worden. De voorbije maanden werd intensief hieraan gewerkt. *En passant* werd ook de inhoudelijke kwaliteit van de beschrijvingen gecontroleerd en waar nodig verbeterd.

OUDE ÉN NIEUWE COLLECTIES

De collecties van het Stadsarchief die als eerste migreerden naar de nieuwe beeldbank, waren degene die het meest geraadpleegd werden, namelijk de foto's en de prentbriefkaarten van de SCMS, samen goed voor liefst 11.000 beelden. Tegelijk werd een andere beeldcollectie voor het eerst digitaal toegankelijk gemaakt: een selectie van 636 prentbriefkaarten uit de omvangrijke collectie van verzamelaar Jérôme Storme, gelegateerd aan het Stadsarchief, met zichten uit de Gentse deel- en buurgemeenten. Begin juli zal de collectie oude bouwtekeningen zijn rentree maken in de beeldbank. Honderden tekeningen die in de oude beeldbank, om diverse redenen, niet konden worden getoond, zullen nu voor het eerst digitaal toegankelijk zijn. Daarna volgen ook de bekende collecties geporseleinde kaarten en operadiva's. Intussen zitten nog meer (al gedigitaliseerde) beeldcollecties in de pijplijn, zoals de algemene fotocollecties van het Stadsarchief (Fototheek), de charters (Oud Archief, reeks 94) en de

Opening van de nieuwe Sarma op de Korenmarkt, 18 augustus 1960 (SCMS_FO_2912)

Het gemeentehuis van Ledeborg en de muziekkiosk op het huidige Ledebergplein omstreeks 1900 (STORME_PBK_157)

affiches uit het archief van de Gentse politie (Modern Archief, reeks XVI).

Kom dus geregeld een kijkje nemen op de beeldbank om nieuwe 'schatten op zolder' te ontdekken! Wil je graag als vrijwilliger helpen met het beschrijven van historisch beeldmateriaal? Dat kan: neem dan contact op met stadsarchief@gent.be

Guy Dupont
Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief

Tijd voor een herwaardering? De fotoarchieven van Henri De Jonghe en Armand Goderus

2014 is een jaar met meerdere herdenkingen. De Eerste Wereldoorlog startte honderd jaar geleden. Adolf Sax werd 200 jaar geleden geboren. De slag bij Bouvines ligt 800 jaar achter ons. Ook de fotografie viert dit jaar een verjaardag: 175 jaar geleden werd de uitvinding zowat gelijktijdig in Parijs en Londen afgekondigd. Een uitstekende gelegenheid om enkele recent verworven fotoarchieven voor te stellen.

PERSFOTOGRAAF HENRI DE JONGHE

Het fotoarchief van persfotograaf Henri De Jonghe berust al langer in het Gentse Stadsarchief. Dit archief werd na het overlijden van de archiefvormer in 1992 door de familie aan het Stadsarchief Gent geschonken. Recent werd het archief echter opnieuw vervolledigd.

Armand Goderus, Luchtbeeld in *De Panne*, omstreeks 1906 (Fototheek)

Henri De Jonghe werd op 3 april 1914 in Zelzate geboren. Hij huwde er met Anna Buyst (Lokeren 1912-2005). Samen hadden ze drie kinderen: Rita, Rudy en Greta. Henri volgde onderwijs in Zelzate tot zijn 16 jaar. Nadien oefende hij verschillende jobs uit, onder andere administratief medewerker

op de boekhouding van Purfina in Ertvelde-Rieme. Een onderwijzer uit Zelzate stimuleerde Henri De Jonghe om als perscorrespondent en -fotograaf bij te klussen. Zijn carrière in de pers startte tijdens het interbellum. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkte Henri De Jonghe vanuit Zelzate verder als perscorrespondent en persfotograaf voor verschillende bladen.

In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, in mei 1945, vestigde Henri De Jonghe zich met zijn gezin in Sint-Amandsberg waar hij zou blijven wonen in de buurt van het Heirnisplein (voornamelijk op het adres Scheldestraat 9). Hij werd er redacteur en fotograaf voor het dagblad *Het Volk* tussen 1945 en 1948. Omstreeks 1948 lanceerde hij zich als zelfstandig reporter en werkte voor diverse dag- en weekbladen, zowel Nederlandstalige als Franstalige. Hij versloeg gerechtszaken, sportwedstrijden, het sociale leven in al zijn facetten en lokaal en regionaal nieuws. Sommige van zijn foto's werden internationaal verspreid via agentschappen als Belga en *United Press*.

Onderwerpen die door Henri De Jonghe werden in beeld gebracht zijn onder meer de watersnood in Zeeland in 1953 (in beeld gebracht vanuit een helikopter), de mijnramp in Marcinelle in 1956, de Gentse Zesdaagse (alle dagen aanwezig), de zaak Jaspers in 1977-1978, maar ook duizenden lokale feesten en bijeenkomsten.

Henri De Jonghe beoefende enkel de functionele fotografie. Hij had geen fotostudio zoals sommige van zijn collega's, onder wie Victor Geirlandt, Geo Pieters en Pol De Clerck. Al vanaf omstreeks 1969 werkte Henri De Jonghe onder de naam *H. De Jonghe en zoon*. De zoon die als opvolger werd opgeleid was Rudy, maar uiteindelijk koos die voor een andere professionele carrière. In 1989 stopten de beroepsbezigdheden van Henri De Jonghe. Hij kreeg in dat jaar van de *Gentsche Sosseteit* een handje, samen met Armand Pien, Gustje De Puydt en Michel Casteels (Piet Korrel).

Al kort na zijn dood was er aandacht voor het nagelaten werk van Henri De Jonghe. Bepaalde foto's werden gebruikt bij de beeldredactie van het boek

Met licht geschreven. Foto's uit een eeuw dagelijks leven, verschenen in 1994 (onder redactie van Hendrik Ollivier van het Am-sab-ISG). Bij die gelegenheid liet het Stadsarchief Gent ook afdrukken maken van de oudste originele negatieven uit 1954. Recent belandden de originelen van deze negatieven ook terug in het Stadsarchief (zij waren twintig jaar in de fotostudio van de reproducerende fotograaf blijven liggen).

Henri De Jonghe, Jaarmarkt en kermis in Merelbeke, 1954 (Fototheek)

HET FOTOARCHIEF VAN 'PICTORALIST' ARMAND GODERUS

Door tussenkomst van GOF-bestuurslid Lieve Hemelaer mocht het Stadsarchief recent ook het fotoarchief van Armand Goderus en de familie Brasseur ontvangen. Deze archieven werden samen met archief van de bekende Gentse architect Joseph De Waele (restauratie van het Gravensteen!) als handgift aan het Stadsarchief Gent geschonken door de familie Brasseur.

Armand Goderus was actief als fotograaf tussen 1890 en 1913. Hij woonde achtereenvolgens aan de Kortrijksesteenweg (1893) en in de Peperstraat (1913) in Gent. Armand Goderus was gepassioneerd door de picturalistische fotografie, maar had beroepsbezigheden in een andere sector: hij was namelijk advocaat en werd nadien rechter bij de rechtbank van eerste aanleg (vanaf 1913). Goderus was secretaris van de Gentse sectie van de *Association Belge de Photographie* (ABP) in 1893, en werd in 1904 voorzitter van deze vereniging. Dat hij erg gepassioneerd met zijn hobby bezig was, blijkt uit het feit dat hij in 1891 zelf een apparaat voor *photochromographie* bouwde. Armand nam ook deel aan verschillende fototentoonstellingen in Brugge (1890), Brussel (1891 en 1898), Gent (1892, 1899 en 1903), Antwerpen (1894), Leuven (1896) en Kortrijk (1897). In 1913 zetelde Goderus in de jury van de Fotografietentoonstelling op de Wereldtentoonstelling.

Het fotoarchief dat nu in het Stadsarchief wordt bewaard, lijkt vooral glasnegatieven (formaat 8 x 8 cm en 10 x 8,5 cm) uit de periode rond 1900 te bevat-

ten. Goderus maakte in die tijd onder meer gekleurde foto's van bloemen (Gentse azalea's) en opnames in De Panne (onder andere vanuit de lucht, met behulp van een vlieger of ballon gerealiseerd). Op het glasnegatief wordt steeds de gebruikte techniek vermeld zoals *tricolor blanc*, *tricolor brun* en *rebut*. Bewerkte opnames met een sleutelgat, of door een glazen bol, springen in het oog. Het fotoarchief bevat ook opnames van bevriende fotografen zoals Joseph Casier en Victor Selb, die eveneens lid waren van de ABP.

WAARDERING?

Binnen het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) werd recent een waarderingstool voor fotocollecties ontwikkeld. Deze online-tool, iCAT, laat toe om fotoarchieven en fotocollecties binnen een bewaarinstelling tegenover elkaar te waarderen op basis van de karakteristieken van de foto zelf, zijn gebruikswaarde en zijn erfgoedwaarde. Deze waardering maakt managementbeslissingen in verband met restauratieprioriteiten, digitalisering en andere op termijn makkelijker. Het is de bedoeling dat ook de fotoarchieven en fotocollecties van het Stadsarchief Gent in de nabije toekomst met deze tool geherwaardeerd worden.

Pieter-Jan Lachaert
Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief

Digitaal archiveren bij de Stad Gent en het OCMW Gent

In 2007 ging het Stadsarchief van start met het project Digitaal Informatie- en Archiefbeheer, kortweg DIA. Dit langlopende project is gebaseerd op twee pijlers, namelijk Informatiebeheer, dat nu in volle uitrol is, en Archiefbeheer, dat twee aspecten omvat: het overschakelen naar een nieuw archiefbeheersysteem (kortweg ABS), ter vervanging van het huidige systeem Dulle Griet, en de creatie van een E-depot, dat moet toelaten om digitale objecten duurzaam te bewaren.

Het Managementteam van de Stad Gent en dat van het OCMW Gent gaven eerder hun fiat aan een stappenplan naar een sluitend digitaal informatiebeheer. In dit project, waarin alle stads- en OCMW-diensten zijn betrokken, speelt het Stadsarchief een belangrijke, sturende en coachende rol. De 'digitale archivaris' zorgt er mee voor dat het digitale informatie- en archiefbeheer van de stedelijke en OCMW-administraties niet zomaar een 'aardigheid, leuk om te hebben' is, maar integraal deel gaat uitmaken van de werkprocessen. Steeds meer informatiestromen verlopen digitaal, al is er nog een behoorlijke achterstand in de bewerking van papieren archieven.

De uitvoering van het project ging van start bij zestien stadsdiensten en evenveel OCMW-diensten. Van deze 32 diensten hebben er intussen negentien een informatiebeheersplan opgesteld en de overige zijn gestart met de opmaak ervan. In de aanloop naar een digitaal klassemment hebben vijftien van de 32 diensten alvast een nieuwe informatiestructuur opgezet. Drie pilootdiensten (Organisatieontwikkeling, Milieutoezicht en het OCMW-archief) beschikken ook al over een digitaal klassemment in een testomgeving. De testfase is nu volop aan de gang. De verdere uitrol is gepland voor de tweede jaarhelft van 2014.

Voor het fysiek en intellectueel beheer van archieven is een archiefbeheersysteem nodig. Dit bevat metadata (gestructureerde informatie) over de bewaarde archieven en collecties en hun bestanddelen (reeksen, dossiers, stukken). Het huidige ABS (Dulle Griet) beantwoordt op een aantal vlakken niet (meer) aan de huidige normen inzake archiefbeheer. Het barst ook uit zijn voegen. Daarom wordt het vervangen door een nieuw systeem. Dat wordt een geïntegreerd systeem, dat zowel de metadata van analoog als van digitaal materiaal kan beheren. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen een *logisch object*

(de metadata die een archiefstuk beschrijven) en een *fysiek object* (het archiefstuk zelf). In dit digitale tijdperk willen we dat het nieuwe ABS ook online toegankelijk wordt via de website.

De ontwikkeling van een nieuw ABS is een werk van lange adem, dat al in 2012 startte. Toen stelde het Stadsarchief een wenslijst van functionaliteiten van het nieuwe ABS op. Op basis hiervan maakte Digi-polis (de vaste IT-partner van de Stad Gent) een business analyse. Dit technische document diende op zijn beurt als basis voor het bestek, dat in dit najaar wordt gepubliceerd. Bedrijven die zich specialiseren in het ontwikkelen van dergelijke systemen, kunnen zich dan inschrijven. De inschrijver die het uiteindelijk haalt, zou dan in 2015 aan de slag kunnen gaan. Ondertussen knoopten de Stad Gent en OCMW Gent ook gesprekken aan met andere Vlaamse gemeenten (Beveren, Dendermonde, Halle, Ninove, Londerzeel) en de provincie Oost-Vlaanderen om een intergemeentelijke samenwerking op te zetten. Zo hoeft niet elke partner zijn eigen ABS te laten ontwikkelen, wat de kosten kan drukken.

Het nieuwe ABS zal worden gekoppeld aan het E-depot, zodat een bezoeker van de website of van de leeszaal alle archiefstukken, of die nu digitaal of analoog aanwezig zijn, kan vinden en raadplegen. Voor de ontwikkeling van een gecertificeerde (beveiligde) digitale archiefbewaarplaats wordt een partnerschap gezocht met Digitaal Archief Vlaanderen (DAV). Dit is een initiatief van de Vlaamse overheid om een E-depot te ontwikkelen voor de zorgdragers zoals die bepaald zijn in het Archiefdecreet (waaronder de steden, gemeenten en provincies). Via rechtstreekse contacten en klankbordgroepen kent DAV intussen de behoeften van de Stad Gent. Voor verdere stappen is het nu nog wachten op de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering, die voorzien is voor 2014.

Pas na de oplevering van het nieuwe ABS en het E-depot zal het Stadsarchief over de nodige infrastructuur beschikken voor het duurzaam beheren en toegankelijk houden van digitale informatie. Als het zover is, zal het Stadsarchief eindelijk van start kunnen gaan met de opname van grote hoeveelheden digitale (archief)data.

Steven Staelens
Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief

Nieuwe publicaties

Recent verschenen er twee nieuwe publicaties over Gent. Ze werden uitgegeven door de Stad Gent (De Zwarte Doos, Stadsarcheologie) in samenwerking met Academia Press.

Ontdek de Bijloke Gent. Geschiedenis architectuur cultuur biedt in een handig formaat een inzicht in wat je in de Bijloke kan ontdekken. Sinds de opening van het nieuwe stads-museum of STAM, in oktober 2010, en na de herwaardering van heel wat onderdelen in het Bijloke-areaal, lokken tal van activiteiten Gentenaren en bezoekers naar museum, hogeschool, concertzaal of andere cultuurpartners. Deze uitgelezen campus van kunst

en cultuur omsluit meer dan zeven eeuwen geschiedenis, ondersteund door opgravingen, bouwarcheologie, bouwhistorisch onderzoek en interdisciplinaire samenwerking. De oprichting in de dertiende eeuw van een hospitaal en een abdij te midden van de Leiemoerassen buiten de toenmalige stad, bepaalde vele honderden jaren de ontwikkeling van dit 'beloken' gebied. Het wegvallen van de laatste zorgfuncties in de jaren 1980 betekende een nieuwe uitdaging: hoe vernieuwing combineren met zoveel eeuwen geschiedenis en toparchitectuur uit vroegere tijden? Het zoeken naar een evenwicht met gepaste nieuwe functies, restauratie en renovatie, kwaliteitsvolle eigentijdse architectuur, herwaardering van open ruimte en groen maakt de Bijloke tot een bijzondere, aantrekkelijke plek om verder te ontdekken. En wat er allemaal schuil gaat achter wat je ziet, kan je in het nieuwe boekje vinden.

Gent Honderdsteboven brengt honderd archeologische beelden die elk een eigen verhaal vertellen en de lezer laten kennismaken met bijzondere aspecten van materiële cultuur, zoals die de voorbije

veertig jaar in Gent door archeologen wordt herkend en geïnterpreteerd. In november 1973 immers startte het stadsarcheologische onderzoek in Gent met de opgravingen in de oostelijke buitentuin van de Sint-Pietersabdij. Archeoloog Joan Vandenhoute

(1951-1981) die de leiding had, werd ook de eerste stadsarcheoloog. Gent vervulde een pionierstaak voor de ontwikkeling van gemeentelijke archeologische verantwoordelijkheid. Geen enkele andere stad in Vlaanderen kon dit evenaren. Wat de toekomst brengt met het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet van 2013, is nog onduidelijk. Hopelijk kan er worden voortgebouwd op wat al veertig jaar lang wordt gerealiseerd. De publicatie stelt enkele facetten voor van de kennisopbouw die mogelijk is op basis van het archeologische terreinwerk, geïntegreerd in publieke en private bouwprojecten.

Beide publicaties zijn te koop in De Zwarte Doos, het STAM, de Stadswinkel en de boekhandel: 12,50 euro voor *Ontdek de Bijloke*, 10,50 euro voor *Honderdsteboven*. Voor bestellingen kan men terecht bij Academia Press, Eekhout 2, 9000 Gent, orders@academiapress.be, www.academiapress.be.

Marie Christine Laleman
Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief

Shoppen in de Sarma anno 1960

Hoe lang houdt u het reclamekrantje van een lokale supermarkt – als dat tenminste nog in uw brievenbus valt – bij? Enkele dagen, een week, hooguit twee weken? Veel langer duurt het allicht niet vooraleer het bij het oud papier belandt. Om reclamedrukwerk – een vluchtig medium bij uitstek – ruim een halve eeuw te bewaren, zoals Adrien Brysse deed met twee jaargangen van *Sarma Echo*, het krantje van de Gentse vestigingen van de in 2004 ter ziele gegane warenhuisketen, moet er dus wel een bijzonder goede reden zijn geweest.

Die goede reden was er inderdaad, een persoonlijke reden ook: als jong broekje won Adrien Brysse de “grote prijskamp” voor schoolkinderen die de Gentse Sarma-filialen in augustus 1960 organiseerden in de aanloop naar het nieuwe schooljaar. De wedstrijd werd aangekondigd in het allereerste nummer van het op een vrouwelijk en een jeugdig lezerspubliek gerichte reclamekrantje, dat Sarma lanceerde naar aanleiding van de heropening van haar vestiging op de Korenmarkt – het “grootste en ongetwijfeld het modernste en het schoonste grootwarenhuis van Europa” – op 18 augustus 1960. Als winnaar van de “eerste prijs jongens” mocht de jonge Adrien samen met het “eerst geklasseerde meisje” en Sarma-directeur de Chestret op de foto, die nadien in het september-nummer verscheen. Beide kinderen waren door Sarma “volledig in het nieuw gestoken en volledig van schoolbehoeften voorzien”. En de directeur, met een vaderlijke blik in de lens van de fotograaf, zag dat het goed was. Paternalisme alom!

De trotse moeder van de jonge prijswinnaar bewaarde niet alleen een exemplaar van dit ene nummer van het “tweewekelijks tijdschrift” (dat in werkelijkheid maandelijks verscheen, op de eerste twee nummers na), maar ook van de twaalf volgende twaalf nummers (op één na) tot juni 1961. Adrien Brysse schonk de hele reeks onlangs aan het Stadsarchief (GSA1.P390). Het vormt een uniek tijdsdocument van een maatschappij die naar Amerikaans voorbeeld en in de geest van Expo '58 de massaconsumptie, het vooruitgangdenken en een moderne levensstijl omarmde (“Kent gij Barbecue?”), maar tegelijk conservatieve sociale waarden koesterde (“Wedstrijd der verstandige huisvrouw!”).

Inhoud

- 1 Gent in beeld, gisteren én vandaag
- 4 Tijd voor een herwaardering? De fotoarchieven van Henri De Jonghe en Armand Goderus
- 6 Digitaal archiveren bij de Stad Gent en het OCMW Gent
- 7 Nieuwe publicaties
- 8 Shoppen in de Sarma anno 1960

Colofon

@rchieflink is de driemaandelijks nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van het Stadsarchief van Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: 18 euro individuele leden, 20 euro gezin, 30 euro steunende leden en 250 euro ereleden.

Een los nummer kost 5 euro.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

De Zwarte Doos, Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief
Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. (09) 266 57 60

E-mail: stadsarchief@gent.be

Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Guy Dupont, Marie Christine Laleman,
Valérie Meillander, Piet Veldeman

Foto's en illustraties

Georges Antheunis, Storm Calle, Guy Dupont,
Pieter-Jan Lachaert, Digitalbevaring.dk

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Piet Veldeman, Ooistraat 10, 9041 Oostakker

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966

Stad Gent, Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief

Kom in faïence

ongeveer 11 cm - uitgezochte kleuren.

6/35,- 6/30

5 Slakommen

helder glas - een buitengewone prijs!

F 30,- 25

Strijkplank

op verlakte metalen buizen - het meest praktische model.

F 245

+ mouwplankje gratis